

1. ΘΑΛΑΣΣΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Μύθοι και Πολιτισμός για τη Θάλασσα
Μικροί και Μεγάλοι Καλλιτέχνες



ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΡΗΤΗΣ



Με συγχρηματοδότηση από το
πρόγραμμα «Erasmus+»
της Ευρωπαϊκής Ένωσης



Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών, και η Επιτροπή δεν μπορεί να αναλάβει την ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

ΜΙΑ ΘΑΛΑΣΣΑ ΓΕΜΑΤΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

Η Αξία της Θάλασσας στο χρόνο και την ιστορία



Μύθοι και Πολιτισμός για τη Θάλασσα

Γνωρίζετε ότι...

Η Θάλασσα θεοποιήθηκε από διάφορους αρχαίους πολιτισμούς. Στην Ετρουσκική Μυθολογία συναντάμε το Θεό Νεθούνς, ο οποίος ενσωματώθηκε στη Ρωμαϊκή Μυθολογία και στην Ελληνική από τους θεούς Νεπτούνους και Ποσειδώνα, αντίστοιχα. Εμφανίζονται με κοινά σύμβολα: τρίαινα, ίπποι, δελφίνια κ.ά. Οι θεότητες αυτές αποτέλεσαν την πηγή έμπνευσης πολλών καλλιτεχνών, σε περίφημα μνημεία παγκοσμίως, τα οποία σώζονται μέχρι σήμερα, μαρτυρώντας τη σπουδαιότητα της θάλασσας στον πολιτισμό.



Γλώσσα
Αισθητική Αγωγή
Μελέτη Περιβάλλοντος

Στόχοι

- Να γνωρίσουν την αξία της θάλασσας μέσα από αρχαίους μύθους
- Να συναντήσουν παγκόσμια μνημεία με αναφορά στους θεούς ή θεότητες της θάλασσας
- Να δημιουργήσουν πρωτότυπα κείμενα και ιστορίες



2 διδακτικές ώρες

Υλικά

Εικόνες από το Παράρτημα



Ποσειδώνας

Προτεινόμενες Δραστηριότητες

Δρ.1η: Εισαγωγική: Ταξίδια..... επί χάρτου

Παρατηρούμε τις φωτογραφίες από τα μνημεία (βλ. σχ. Παράρτημα Φωτογραφιών). Βρίσκουμε σε έναν χάρτη της Ευρώπης τα σημεία στα οποία μπορούμε να τα συναντήσουμε. Όπως βλέπουμε το ίδιο πρόσωπο από την αρχαία μυθολογία έχει αποτελέσει την πηγή έμπνευσης πολλών καλλιτεχνών. Αναγνωρίζουμε τη μορφή αυτή; Είναι ο Θεός Ποσειδώνας, απόγονος του Νεθούνης και του Νεπτούνους. Πρόκειται για το Θεό της Θάλασσας.

Δρ.2η : Να σας συστήσω τον Ποσειδώνα!

Ζητάμε από τα παιδιά να φέρουν πληροφορίες για την ιστορία του Ποσειδώνα, τα σύμβολά του, καθώς και για άλλα μυθικά πρόσωπα που συνδέονται με τη θάλασσα (για παράδειγμα Νηρηίδες, Ωκεανίδες, κ.ά.). Σε περίπτωση ομαδοσυνεργαστικής διδασκαλίας, αναθέτουμε σε κάθε ομάδα την ανεύρεση πληροφοριών για ξεχωριστή πτυχή του θέματος: Ομάδες ιστορίας-συμβόλων- θεοί και θάλασσα- μνημεία και θάλασσα κλπ.. Γενικά προτείνουμε την κατανομή του έργου ομάδες. Τις καλούμε να επιλέξουν και να παρουσιάσουν με τον δικό τους τρόπο, τα αποτελέσματα της ερευνάς τους, αξιοποιώντας τεχνικές αισθητικής διδασκαλίας: μουσική επένδυση, εικαστική απεικόνιση, παγωμένη εικόνα, βιντεάκια από το youtube, ζωντάνεμα αγαλμάτων θεοτήτων. Είναι σημαντικό να εμπλουτιστούν οι παρουσιάσεις τους πολυαισθητηριακά και να μην παραμείνουν στην μονοτονία της ανάγνωσης κειμένων.

Δρ.3η : Θαλασσινοί ψίθυροι μνημείων

Υπάρχουν κοντά μας άλλα μνημεία σχετικά με τη θάλασσα; Φέρνουμε φωτογραφίες και σχετικές πληροφορίες από μνημεία σε όλο τον κόσμο. Σε περίπτωση που στην περιοχή μας βρίσκεται κάποιο προγραμματίζουμε μία επίσκεψη σε αυτό. Σε Αν το επισκεφτούμε μπορεί να έχει ανατεθεί σε μια ομάδα να το παρουσιάσει στην υπόλοιπη τάξη. Ατομικά «κάνουμε ζουμ» σε ένα σημείο του μνημείου. Τι μας κάνει εντύπωση; Τι μπορεί να σημαίνει; Στην περίπτωση μνημείου ή επιλογής, οποιουδήποτε έργου τέχνης που σχετίζεται με τη θάλασσα, προτείνεται, συμπληρωματικά και η αξιοποίηση της τεχνικής *artful thinking*. Εναλλακτικά, σε περίπτωση αδυναμίας επίσκεψης, προτείνεται η παρουσίασή του και η επεξεργασία του στην τάξη, με την αξιοποίηση όσων προαναφέρθηκαν. Επίσης θα μπορούσε μετά την διδακτική επεξεργασία του, να ζητηθεί η περιγραφή του, στο πλαίσιο της άσκησης των μαθητών στην παραγωγή περιγραφικών κειμένων. Υπό το πρίσμα αυτό, ό, τι έχει συζητηθεί κατά την παρουσίασή του (τους), θα βοηθούσε στην παραγωγή ιδεών για την οργάνωση και την καταγραφή τους στη συνέχεια σύμφωνα με τις συμβάσεις του εν λόγω κειμενικού είδους.

Θα μπορούσε ακόμη...

Δρ.4η: Δημοσιογράφοντας- Θαλασσογράφοντας

Γινόμαστε μικροί Δημοσιογράφοι. Αξιοποιούμε τις πληροφορίες που συγκεντρώσαμε για τα μυθικά πρόσωπα που σχετίζονται με τη θάλασσα και προετοιμάζουμε μία συνέντευξη μαζί τους. Πώς νιώθουν που είναι πρωταγωνιστές/τριες; Υπάρχει κάτι που τους/τις προβληματίζει από τη διαχείριση της θάλασσας από τον άνθρωπο; Εστιάζουμε το περιεχόμενο της συνέντευξης στην αξία που είχε και έχει η θάλασσα στην ιστορία της ανθρωπότητας. Μπορούμε να δραματοποιήσουμε τις συνεντεύξεις μας ή να δημιουργήσουμε ένα μικρό φυλλάδιο (περιοδικό ή εφημερίδα τάξης). Μπορούμε να δουλέψουμε σε ομάδες: κάποιοι/ες είναι οι δημοσιογράφοι, κάποια παιδιά ο Ποσειδώνας ή οι Νηρηίδες, κλπ., άλλοι/ες είναι ρεπόρτερ που ετοιμάζουν ρεπορτάζ με θέμα «Μυθολογία και Θάλασσα», μια ομάδα μπορεί να γυρίσει ένα βίντεο- ρεπορτάζ ή μια ραδιοφωνική εκπομπή. Ενισχύουμε τις προτιμήσεις των παιδιών σε διάφορα επίπεδα δημοσιογραφικού λόγου, προάγοντας δημιουργικές μορφές για την παρουσίαση του υλικού.

Δρ. 5η: Μικροί συγγραφείς με σπουδαίο έργο

Τα κοινά σύμβολα των Θεών της θάλασσας είναι η **Τρίαινα**, οι **Ίπποι**, τα **Δελφίνια**, το **Άρμα**, οι **Ιππόκαμποι**, κ.ά. Χρησιμοποιούμε τις λέξεις αυτές και γράφουμε μια μικρή ιστορία για μια φανταστική θεότητα για τη θάλασσα. Βασιζόμαστε στις αρχές της Δημιουργικής Γραφής, αφήνουμε, δηλαδή, τα παιδιά να αποδώσουν ελεύθερα τα σύμβολα, δημιουργώντας πρωτότυπα κείμενα στα οποία δεν παρεμβαίνουμε. Εναλλακτικά και αξιοποιώντας προτάσεις δημιουργικής γραφής (Ροντάρι, 2003), προτείνουμε σύνδεση των παραπάνω λέξεων με άλλες μη συσχετιζόμενες εννοιολογικά, οι οποίες μπορούν να δοθούν ή να παραχθούν από τους μαθητές ή τις ομάδες. Ζητείται, από κάθε ομάδα ή μαθητική δυάδα, μια πρόταση που να τις συνδέει. Αν η τάξη είναι ασκημένη στη δημιουργική γραφή, μπορεί να ζητηθεί πρωτότυπο κείμενο.



Μικροί και Μεγάλοι Καλλιτέχνες

Γνωρίζετε ότι...

Η θάλασσα αποτελεί την πηγή έμπνευσης πολλών καλλιτεχνών παγκοσμίως. Σημαντικό λογοτεχνικό έργο είναι ο Γέρος και η Θάλασσα του Ernest Hemingway και ο Moby Dick του Χέρμαν Μέλβιλ, το οποίο έχει μεταφερθεί και στην κινηματογραφική οθόνη. Ένα περίφημο έργο ζωγραφικής είναι η Γέννηση της Αφροδίτης του Sandro Botticelli. Στην κλασική μουσική δεν μπορούμε να μην αναφερθούμε στα αναγνωρίσουμε «Κύματα του Δουνάβεως» του Γιόχαν Στράους, αφιερωμένο στον δεύτερο μεγαλύτερο ποταμό της Ευρώπης, ο οποίος αγγίζει τα σύνορα δέκα χωρών πριν εκβάλλει στον Εύξεινο Πόντο.



Γλώσσα
Αισθητική Αγωγή
Μελέτη Περιβάλλοντος

Στόχοι

- Να γνωρίσουν λογοτεχνικά έργα και μουσικές συνθέσεις με θέμα τη θάλασσα
- Να δημιουργήσουν πρωτότυπα έργα με αφορμή τη θάλασσα.



2 διδακτικές ώρες

Υλικά

Υπολογιστής με ηχεία
Εγγραψίμα CD

Διάφορα Υλικά (μεγάλα χαρτόνια, άμμος, εφημερίδες)



Προτεινόμενες Δραστηριότητες

Δρ. 1η: Θαλασσινά ταξίδια στο όνειρο

Η θάλασσα αποτελεί ακόμη και σήμερα πηγή καλλιτεχνικής έμπνευσης. Βρίσκουμε λογοτεχνικά έργα, ποιήματα και τραγούδια ή μουσικές συνθέσεις που αφιερώνονται στη θάλασσα. Ειδικότερα, αναθέτουμε σε καθεμία ομάδα να συλλέξει: 1. Διηγήματα, 2. Ποιήματα, 3. Τραγούδια αφιερωμένα στη θάλασσα, σύγχρονα και παραδοσιακά. 4. Τίτλους κινηματογραφικών ή θεατρικών έργων που να συμπεριλαμβάνουν τη λέξη θάλασσα ή άλλες συγγενικές. Η κάθε ομάδα καλείται να επιλέξει το αγαπημένο της καλλιτεχνικό δημιούργημα και να βρει ένα δικό της τρόπο να το παρουσιάσει.

Συστήνεται ενδεικτικά η αξιοποίηση της ψηφιακής εφαρμογής *monie maker*, για την ψηφιακή έκδοση συλλογικών ή ομαδικών παραγόμενων. Φτιάχνουμε έναν συλλογικό τόμο με τις καταγραφές μας και ένα CD με το ακουστικό υλικό με τον προτεινόμενο τίτλο «**Θαλασσινά ταξίδια στο όνειρο, με νότες, λέξεις, εικόνες**»

Δρ. 2η: Με θαλασσινή αύρα και φαντασία

Γινόμαστε οι ίδιοι/ες καλλιτέχνες που εμπνέονται από τη θάλασσα. Μοιράζουμε στα παιδιά διάφορα υλικά (χρωματιστά χαρτιά, εφημερίδες, άμμο, μεγάλα χαρτόνια ή καμβάδες, κ.ά). Ακούμε μουσικές που αφιερώνονται στη θάλασσα (για παράδειγμα Giannis Markopoulos- The sea, Eleni Karaindrou- By the sea, Evanthia Reboutsika- An umbrella over Bosphorus) ή το CD της τάξης και αφήνουμε τα παιδιά να δημιουργήσουν ελεύθερα τα δικά τους έργα με «φόντο» τη θάλασσα.



Απολογισμός- Αξιολόγηση

- **Ερωτήσεις προβληματισμού:**

- Πώς καταλαβαίνουμε την αξία της θάλασσας στο χρόνο και τον πολιτισμό;
- Γιατί οι θεότητες που σχετίζονται με τη θάλασσα είχαν τα συγκεκριμένα σύμβολα;
- Ποια σύμβολα θα δίνετε σε σημερινές σχετικές θεότητες;

- **Βιωματική δραστηριότητα αξιολόγησης:
Ποσειδώνας ή Τρίαινα;**

Ταξιδεύουμε με τη φαντασία μας κοντά στη θάλασσα. Εκεί συναντάμε το θεό Ποσειδώνα. Γράψτε στο Ημερολόγιό σας γι' αυτή τη συνάντηση. Μπορείτε να γίνετε «Η φωνή της Τρίαινας»: τι θα λέγατε;

Πιθανές Προεκτάσεις

Ανατρέχουμε στο παιχνίδι Sea4All. Βρίσκουμε τις περιοχές του παιχνιδιού όπου η θάλασσα συνδέεται με κανάλια ή ποτάμια (για παράδειγμα στην Κωνσταντινούπολη). Γράφουμε την ιστορία του «Ποταμού που έφτασε τη θάλασσα».

Σύνδεσμοι- Βιβλιογραφία

Youtube:

Giannis Markopoulos- The sea

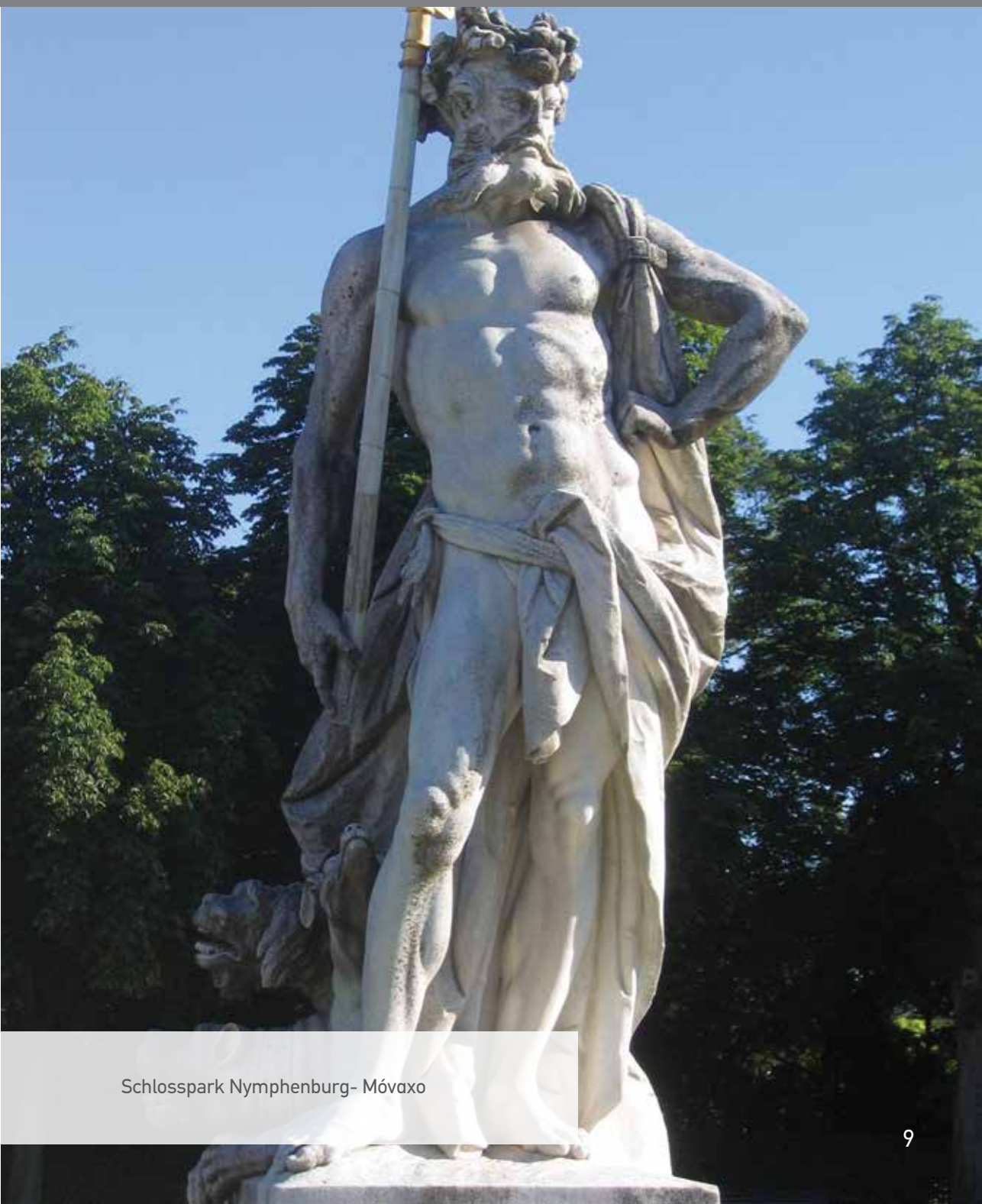
Eleni Karaindrou- By the sea

Evanthia Reboutsika- An umbrella over Bosphorus

<https://en.wikipedia.org/wiki/Poseidon>

Ροντάρι, Τ. (2003). Γραμματική της Φαντασίας. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.

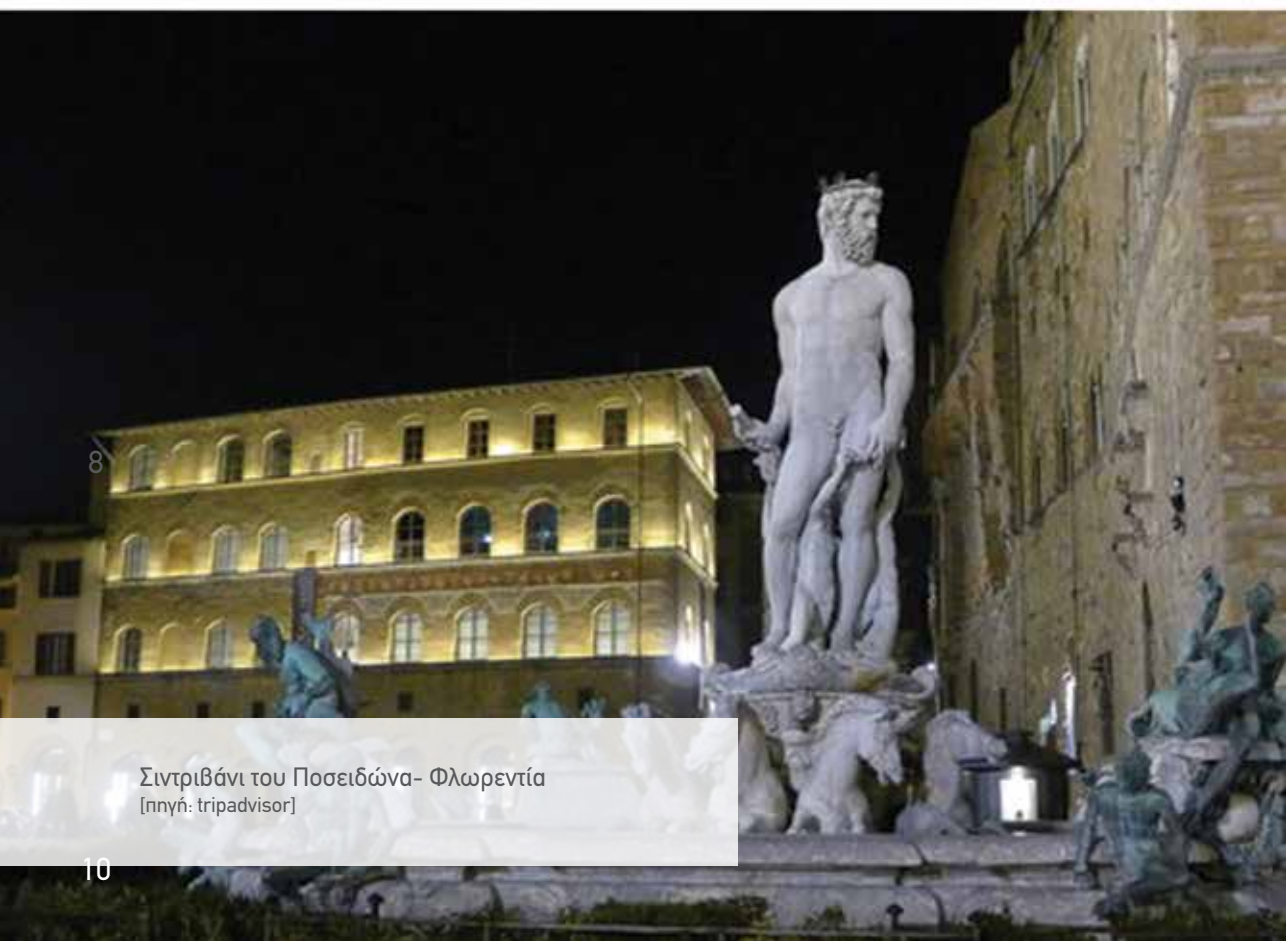
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ



Schlosspark Nymphenburg- Μόναχο



Ανάκτορα Σενμπρούν Βιέννη
[πηγή: <https://el.wikipedia.org>]



Σιντριβάνι του Ποσειδώνα- Φλωρεντία
[πηγή: tripadvisor]



Fontana Di Trevi- Ρώμη



Σιντριβάνι του Ποσειδώνα- Βερσαλλίες
[πηγή: tripadvisor]



Αριστερά: Πάρκο Γλυπτικής Αγία Νάπα-Κύπρος
Δεξιά: Trieste- Ιταλία, Άγαλμα του Ποσειδώνα σε πηγή
[πηγή: <https://it.wikipedia.org>]



Ουκρανία- Κριμαία
[πηγή: <https://pixabay.com/el/photos>]



Η παλιά απεικόνιση της Κρήνης Morozini
Ηράκλειο- Ελλάδα





www.sea4all-project.eu

